

Alueellisen PEFC-ryhmäsertifiointin käytäntöjä

Kestävän Metsätalouden Yhdistys ry

PEFC sertifiointi on parantanut toimintaa metsissä yli 20 vuoden ajan

- PEFC-sertifiointi kattaa yli 90 % suomalaisten talousmetsien pinta-alasta. Tämä tarkoittaa satojatuhansia toimenpiteitä vuosittain ja koskettaa tuhansia toimijoita. Toiminnan ollessa näin laaja-alaista tarkoittaa se väistämättä, että esille nousee myös puutteita, ja hyvä niin. Puutteiden esiintyessä PEFC:llä on mekanismit niiden käsittelemiseksi.
- Suhteutettuna toiminnan laajuuteen puutteet ovat kuitenkin poikkeuksia ja suomalainen metsätalous toimii hyvin ammattimaisesti.
- Kaikki sertifiointissa esille tulevat poikkeamat ovat valitettavia ja niihin puututaan sertifiointin edellyttämällä tavalla sekä organisaatioissa sisäisesti, että sertifiointiprosessissa auditoijan toimesta.
- Vuosittain toimintaa seurataan aluetasolla sertifiointiyritysten toteuttamissa auditoinneissa, sekä toimijoiden itse toteuttamissa tarkastuksissa, jotka tulevat entisestään lisääntymään uuden standardin sisäisen auditointivaatimuksen kautta.
- Niiden yli 20 vuoden aikana, jolloin PEFC-standardin mukaista sertifiointia on toteutettu Suomessa, on nähty jatkuvaa parantumista alalla. Sillä on ollut metsäalalla merkittävä rooli harmaan talouden torjunnassa ja luonnonhoidon keinojen edistämisessä. Mm. säästöpuut, suojakaistat ja tiheiköt ovat kokonaan sertifiointin kautta käytäntöön otettuja luonnonhoidon keinoja.

SERTIFIOINTI

Vapaaehtoinen menettely, jolla voidaan osoittaa sertifioidun kohteen täyttävän sille asetetut vaatimukset

AUDITOIJAJA

Riippumaton henkilö, joka suorittaa vaatimustenmukaisuuden arvioinnin ja päättää sertifikaatin myöntämisestä

STANDARDI

Julkaisu, johon on kirjattu yhteisesti sovittuja vaatimuksia ja suosituksia, joita on noudatettava tullakseen sertifioiduksi

AUDITOINTI

Tapahtuma, jossa arvioidaan standardin vaatimusten toteutumista

SERTIFIKAATTI

Sertifiointiyrityksen antama kirjallinen vakuutus siitä, että kyseinen tuote, palvelu tai järjestelmä täyttää tietyt vaatimukset

POIKKEAMA

Auditoijan tekemä havainto siitä, että standardin vaatimus ei ole täyttynyt

Mikä on PEFC, mihin sitä tarvitaan

- Metsäsertifiointi on keino osoittaa, että yhteisesti määritellyt metsien kestävälle ja vastuulliselle käytölle asetetut vaatimukset toteutuvat.
- Sertifiointi on vapaaehtoinen ja markkinalähtöinen järjestelmä.
- PEFC on kansainvälinen sertifiointijärjestelmä, joka asettaa vaatimuksia sekä metsissä tapahtuvalle toiminnalle, kansallisten standardien asettamiselle ja toiminnan laadun varmentamiselle. Vaatimukset koskevat metsänomistajien sekä metsiin palveluita tuottavien yrittäjien ja yritysten toimintaa.
- Sertifiointiprosessissa pyritään toiminnan jatkuvaan kehittämiseen. Toiminnassa edistetään standardin vaatimusten mukaista toimintaa, joka ylittää lakirajat. Sertifiointinnissa yhteensovitetään eri kestävyys tavoitteita. Tavoitteiden saavuttamiseen tehdään yhteistyötä metsänomistajien ja yrittäjien ja yritysten välillä.
- PEFC-sertifiointin kattavuus on laajaa ja standardien asettamat vaatimukset vaikuttavat valtaosaan toimenpiteistä, joita suomalaisissa metsissä toteutetaan.

Mitä on metsäsertifiointi?

- Sertifiointin mukaiselle toiminnalle on laadittu omat vaatimukset ja toimintaohjeet, jotka esitetään standardeissa ja niiden toteutumista valvotaan. Vaatimukset metsätoimenpiteiden toteuttamiselle ovat saatavissa julkisesti.
- Sertifiointiprosessi toimii työkaluna toiminnan laadun seurantaan ja hallintaan. Sillä pyritään nostamaan tietoisuutta vaatimuksista mm. neuvonnan ja koulutusten avulla ja näin parantamaan toiminnan laatua.
- Sertifiointiprosessissa tuotetaan tietoa laatupoikkeamista, joihin pyritään vastaamaan ja jakamalla tietoa ennalta ehkäisemään vastaavien tapausten kertautuminen.
- Sertifiointi edellyttää mukana olevien metsänomistajien ja toimijoiden osaamisen lisäämistä sertifiointin vaatimuksista. Metsäsertifiointin vaatimukset koskevat mm. työelämää ja yrittäjyyttä, sekä metsien monimuotoisuutta.
- Sertifiointi tähtää toiminnan jatkuvaan parantamiseen.

Roolit PEFC-sertifioinnissa

- PEFC Suomi
 - Ylläpitää PEFC-järjestelmää
 - Edistää PEFC-sertifiointia ja toimii kansainvälisesti yhteistyössä eri maissa toimivien PEFC-sisarorganisaatioiden sekä PEFC-pääorganisaation kanssa.
 - Vastaa sidosryhmäyhteistyössä tehtävästä metsänhoidon PEFC-vaatimusten avoimesta, läpinäkyvästä ja osallistuvasta määrittelytyöstä Suomessa organisoiden standardityön.
 - Myöntää PEFC-merkin käyttöoikeudet sekä valvoo merkin käyttöä. Lisäksi PEFC Suomi ylläpitää tietoja PEFC-sertifikaateista.
 - Toimii PEFC:n tunnettuuden lisäämiseksi.
- Kestävän Metsätalouden Yhdistys ry
 - Sertifikaatin haltija kolmelle alueelliselle ryhmäsertifikaatille .
 - Hoitaa sertifikaatin hakemiseen ja sertifiointiprosessiin liittyvät käytännön järjestelyt.
- Sertifiointiyrietykset (DNV Business Assurance Finland ja Kiwa Inspecta)
 - Ulkopuoliset, riippumattomat tahot, jotka tarkastelevat toiminnan tasoa ja päättävät sertifikaatin myöntämisestä.
- FINAS
 - Viranomaisorganisaatio (akkreditointielin), joka valvoo sertifiointilaitoksien toimintaa niin, että sertifiointitoiminnalle asetetut vaatimukset täyttyvät.

Sertifiointiyritysten rooli sertifioinnissa

- Sertifiointiorganisaatiolle tärkeimmät avainkriteerit ovat riippumattomuus, arvioijien osaaminen/ammattitaito sekä arviointikriteeristön tinkimätön toteuttaminen.
- Sertifiointi perustuu otantaan, jonka tulosten pohjalta organisaatio käynnistää tarvittavat korjaavat toimenpiteet ja valvoo niiden tehokkuutta.
- Sertifioinnissa keskeisintä on jatkuvan parantamisen malliin toimivuus ja tehokkuus.
- Kun johtamisjärjestelmä täyttää siihen kohdistuvat vaatimukset, sertifiointiorganisaatio myöntää sertifikaatin, josta ilmenee sertifioinnin laajuus ja käytetyt kriteerit.
- Kaikissa johtamisjärjestelmissä on parannuskohteita ja näin ollen myös virheitä tapahtuu. Tärkeintä kuitenkin on, että niistä oppii jotta eivät toistu. Tähän tulokseen päästään korjaavien toimenpiteiden systemaattisella suunnittelulla, toteutuksella ja vaikuttavuuden arvioinnilla.
- Riippumattoman tahon sertifiointi on tehokas tapa tehostaa jatkuvan parantamisen mallin toimivuutta.

Standardityö – vaatimusten laadinta

- PEFC:n kansainväliset vaatimukset luovat pohjan kansallisten standardien laadinnalle.
- PEFC:n kansainväliset standardit mukautetaan paikallisiin oloihin alueellisten ja kansallisten metsäsertifiointijärjestelmien kautta.
- PEFC:n vaatimusten mukaan kansalliset metsänhoidon standardit päivitetään viiden vuoden välein avoimessa prosessissa yhteistyössä eri sidosryhmien kesken.
- PEFC-vaatimusten päivittämistyötä kutsutaan standardityöksi, ja työstä vastaavaa työryhmää standardityöryhmäksi.
- PEFC-Suomi vastaa sertifiointitoimintaa ja ryhmäsertifiointia koskevien standardien päivittämisestä kansainvälisiä vaatimuksia vastaaviksi.

Standardityöryhmä määrittää Suomen PEFC-vaatimusten sisällön

- Standardityön alkajaisiksi PEFC Suomi kutsuu kaikki metsien kestävästä hoidosta ja käytöstä kiinnostuneet tahot osallisiksi standardityöryhmään. Esimerkiksi viimeisimmässä standardinpäivitystyössä standardityöryhmään kuului yli 60 monialaista asiantuntijuutta sisältävää organisaatiota. Standardityöryhmän tehtävänä on määrittää Suomen PEFC-vaatimusten sisältö PEFC:n kansainvälisten vaatimusten mukaisesti.
- PEFC-standardityössä huolehditaan, että Suomen PEFC-vaatimuksien sisältö on ajan tasalla. Tarkistustyön lähtökohtina on mm. yhteiskunnassa ja lainsäädännössä tapahtuneet muutokset sekä metsien kestäväan hoitoon ja käyttöön liittyvä uusin tutkimustieto viimeisen viiden vuoden ajalta. Tarvittaessa standardityöryhmä voi projektin aikana täydentää jäsenistöään ja kuulla muita alan asiantuntijoita.
- Standardityöryhmän tehtäviin kuuluu PEFC-vaatimusten luonnosversioiden laadinta sekä niiden asettaminen julkisesti kommentoitavaksi. Julkisen kommenttikierroksen aikana kuka tahansa metsien kestävästä hoidosta ja käytöstä kiinnostunut yksityishenkilö tai organisaatio voi antaa palautetta vaatimusten sisällöstä tai standardityöstä. Vuosien 2019–2022 standardityöryhmä sai PEFC-vaatimusten kahden kommentointikierroksen aikana yli 900 kommenttia standardin aihepiiristä käsiteltäväksi.
- Standardityöryhmä luovuttaa PEFC-vaatimusten lopullisen version PEFC Suomelle, joka toimittaa vaatimuksista laaditun englanninkielisen käännöksen PEFC:n kansainväliseen arviointi- ja hyväksymisprosessiin. Kansainvälisen hyväksymisen jälkeen PEFC-vaatimukset voidaan ottaa käyttöön metsätaloudessa.

Voimassa olevat metsäsertifioinnin PEFC-standardit

- Päivitetyt standardit, joiden käyttöön siirryttiin vuoden 2023 alusta (otettu käyttöön alueellisessa ryhmäsertifioinnissa viimeistään 1.2.2023)
 - PEFC FI 1001:2022 – Vaatimukset ryhmäsertifioinnin toteutukselle
 - PEFC FI 1002:2022 – Metsien kestävän hoidon ja käytön vaatimukset

Miten selvitetään, onko toiminta sertifiointivaatimusten ja lakien mukaista?

- Sertifiointialueet auditoidaan, eli vaatimustenmukaisuutta tarkastellaan sertifiointiyrityksen toimesta vuosittain. Sertifiointiyritykset ovat sertifikaatin haltijan ja PEFC:n toiminnasta riippumattomia tahoja.
- Auditoinnit koostuvat ennakoon kerätyn tiedon tarkastelusta ja toimijakohtaisista tarkastuksista, jotka perustuvat otantaan.
- Ennen ulkoisia auditointeja tietoa kerätään toimijoilta sisäisellä tiedonkeruun kyselyllä ja sen lisäksi pyydetään lausuntoja viranomaistahoilta, sekä järjestöiltä.
 - Huomioitavaa on, että tiedot, joita kerätään koskevat edellisen vuoden tietoja. Esimerkiksi vuoden 2023 auditointeihin kerätyt tiedot koskevat pääosin vuotta 2022.
- Tämän lisäksi hyödynnetään Suomen metsäkeskuksen luontolaadun seurannassa saatuja tietoja, sekä Luke:n tilastoja.
- Saatujen tietojen ja havaintojen pohjalta sertifiointiyritykset koostavat tulokset, joista raportoidaan aluetasolla. Toiminnassa mahdollisesti havaitut puutteet johtavat huomioihin koko aluetta, ei yksittäistä toimijaa koskien.
- Auditoinneissa esille nousseet huomiot kirjataan osaksi auditointihavaintoja, joiden pohjalta sertifiointiyritykset esittelevät tulokset. Tulosten perusteella alueellinen sertifiointitoimikunta käsittelee poikkeamat ja laatii korjaavat toimenpiteet, jotka koskevat koko aluetta.
- Riippumattomat sertifiointiyritykset ovat ne tahot, jotka tarkastelevat toiminnan tasoa ja tekevät päätökset sertifikaatin myöntämisestä.

Poikkeamat ja korjaavat toimenpiteet

- Sertifiointiyritykset kirjaavat poikkeamat auditoinneissa havaittuihin puutteisiin.
 - Puutteet voivat olla joko maastossa, haastatteluissa tai dokumentoinnissa esiin nousseita havaintoja.
 - Poikkeamat kirjataan koko aluetta, ei yksittäistä toimijaa koskevaksi.
 - Huom! Auditoinnit perustuvat otantaan. Otanta kohdistuu koko ryhmään, mutta jokaista kohdetta tai toimijaa ei tarkasteta erikseen.
- KMY:n alueelliset sertifiointitoimikunnat laativat korjaavat toimenpiteet koko ryhmän puolesta.
 - Korjaavilla toimenpiteillä pyritään estämään vastaavien poikkeamien muodostuminen jatkossa.
 - Korjaavat toimenpiteet voivat olla neuvontaa, ohjeistusta, viestintää, koulutusta, järjestelmäkehitystä..
- Seuraavan vuoden auditoinnissa tulee pystyä näyttämään, miten edellisen vuoden korjaavat toimenpiteet on huomioitu.

Miten havaittuihin puuteisiin reagoidaan?

- Auditoinneissa esille nousseet huomiot kirjataan osaksi auditointihavaintoja, joiden pohjalta sertifiointiyritykset esittelevät tulokset. Tulosten perusteella alueellinen sertifiointitoimikunta käsittelee poikkeamat ja laatii korjaavat toimenpiteet, jotka koskevat koko aluetta.
- Korjaavat toimenpiteet ovat oleellinen työkalu vaatimusten toteutuksessa ja jalkauttamisessa. Niillä pyritään siihen, että toiminta yhä paremmin vastaa sertifiointin vaatimuksia jatkuvan parantamisen periaatteen mukaisesti.
- Tapaukset, joissa on havaittu puutteita, käsitellään alueellisissa toimikunnissa. Toimikunta pyytää tarvittaessa tapauksista lisäselvitykset ja pyrkii ensisijaisesti ohjeistamaan ja neuvomaan oikeaan toimintaan. Muita keinoja ovat myös huomauttaminen tai irtisanominen, mikäli toimintaa ei ole korjattu riittävästi.
- Mikäli havaitaan, että toiminta ei ole vaatimusten mukaista, ei rangaistus ole ensisijainen tarkoitus, vaan pyritään ohjaamaan toimintaa oikeaan suuntaan ja lisäämään tietoisuutta sertifiointin ja lain vaatimuksista. Ei ole perusteltua sulkea ketään pois sertifiointin piiristä, jos nähdään että tapaus ei tule toistumaan tai se on tahaton, eli havainnosta on otettu opiksi jos asia on käyty läpi jo esimerkiksi viranomaisen kanssa.
- Perusperiaatteena on, että tietoisuutta niin sertifiointin, kuin lain vaatimuksista lisätään ja asioista käydään avointa keskustelua. Vaatimusten sisällöistä järjestetään metsänomistajille ja metsätoimijoille koulutusta ja opastusta. Tietoisuuden lisääminen on jatkuva prosessi.

Miten lain vaatimuksia tarkastellaan sertifiointiprosessissa?

- Sertifiointinnissa periaatteena on, että toimitaan sertifiointin vaatimusten ja ohjeiden mukaan, joiden toteutumista valvotaan. Lakisääteisten vaatimusten noudattaminen toimii pohjana sertifiointivaatimuksille.
- Sertifiointiprosessissa tarkastellaan sekä lain-, että standardin vaatimusten toteutumista. Lain rikkomuksista tarkasteluvastuussa ovat kuitenkin viranomaistahot, eli lainvalvonta ja sertifiointi ovat näiltä osin kaksi eri prosessia.
- Lakisääteisten vaatimusten osalta sertifiointiyritykset kuulevat auditointiprosessissa viranomaisia, tai saavat tiedon rikkomuksista lausuntojen perusteella. Sertifiointiyritys kirjaa tapauksista yksityiskohdat ylös ja tuo puutteet esille auditointiraporteissa tarvittavalla tasolla. Jokainen tietoon tullut tapaus tulee huomioiduksi ja käsitellyksi.
- Sertifiointiyritys arvioi ja harkitsee, onko ilmoituksessa sellaista sisältöä, että maastokäynti on perusteltua. Sertifiointiyrityksillä on omat, määritellyt prosessit, joilla he seuraavat toiminnan tasoa otantaan perustuen. Kohteilla ei yleensä erikseen käydä, mikäli viranomainen on ne linjannut lain rikkomuksiksi.
- Huomioitavaa on, että tietoa viranomaisprosesseista voidaan joskus saada myös melko paljon tapahtuneiden rikkeiden jälkeen, sillä viranomaisprosessit vievät aikaa ja vaatimusten toteutumista auditointien näkökulmasta tarkastellaan kerran vuodessa.

Miksi sertifikaatit ovat voimassa, vaikka lakia rikotaan?

- Sertifikaatit voivat pysyvät voimassa standardin vastaisista tapauksista huolimatta, jos poikkeamat eivät ole vakavia eivätkä systemaattisia.
- Lähtökohtaisesti yksittäiset sertifiointin vastaiset havainnot eivät johda sertifikaatin poistamiseen, vaan poikkeamaan, johon laaditaan korjaavat toimenpiteet ja toimintaa pyritään parantamaan näiden pohjalta.
- Lakirikkomus on aina sertifiointin vaatimusten vastaista. Tarkastukset tekevä ja sertifikaatin myöntämisestä ja sen voimassa olosta päättävä sertifiointiyritys arvioi, ovatko rikkomukset (toiminnan laajuuteen nähden) niin laajoja, että sertifikaatin voimassa ololle ei ole perusteita.
- Mikäli lainrikkomus tulee esille, on viranomaistaho ensisijainen taho selvittämään tämän. Sertifiointinissa tarkastellaan viranomaispäätöksiä ja niiden kautta saatavaa tietoa lain vaatimusten toteutumisesta. Eli viranomainen on se taho, joka tekee päätöksen lain rikkomisesta. Lain rikkomukset kirjataan osaksi arviointia, jossa havaittuihin puutteisiin auditoijat kirjaavat poikkeamat. Näihin poikkeamiin taas vastataan korjaavilla toimenpiteillä, joiden toteutumista sertifiointiyritykset valvovat.
- Lähtökohtaisesti lain rikkomus ei johda erottamiseen, vaan sitä tarkastellaan osana arviointikokonaisuutta, kuten muitakin havaintoja. Lakia rikkoneelta voidaan tarvittaessa pyytää toimikunnan toimesta lisäselvitykset tapahtuneesta. Ko. Taholta edellytetään toiminnan korjaamista ja ko. taholle voidaan antaa huomautus.
- Vakavat ja toistuvat lakirikkomukset samoin kuin vakavat ja toistuvat standardin vaatimusten rikkomukset johtavat lopulta sertifikaatin epäämiseen.
- Perusperiaatteena on, että tietoisuutta niin sertifiointin, kuin lain vaatimuksista lisätään ja asioista käydään avointa keskustelua. On lähtökohtaisesti parempi, että sertifiointin piirissä pysytään jolloin toimintaa voidaan seurata jatkossakin, kuin että suljetaan järjestelmän ja sitä kautta seurannan/valvonnan ulkopuolelle.

kmy

kestävämetsä.fi

www.kestavametsa.fi